

УДК 328.18

Шумейко Зоя,
аспірантка 1-го року навчання,
кафедри політологія та публічного управління,
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
м. Луцьк, Україна
zoyashumeiko13@gmail.com

РОЛЬ ПОЛІТИЧНОЇ ОПОЗИЦІЇ В ПРОЦЕСІ ВХОДЖЕННЯ УКРАЇНИ В ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ

В умовах демократизації політичної системи України, ключову роль в політиці держави почав відігравати курс на євроінтеграцію. Однією з основних ознак євроінтеграційних процесів на сучасному етапі розвитку є зменшення дистанції між Україною та Європейським Союзом.

Входження в асоційоване членство передбачає потребу відповідності демократичним стандартам країн-членів Європейського Союзу. Так, одним з ключових елементів демократизації виступає розвиненість громадянського суспільства, а також дієвість опозиції, що є рушійним чинником в питанні євроінтеграції.

Поняття «опозиція» (лат. *oppositio* – протиставлення) в науці охоплює ряд визначень, разом з тим якщо брати за основу опозицію в контексті політики доцільно говорити про «політичну опозицію». Сучасна політологія розглядає «політичну опозицію» як: інакомислення, виступ проти позиції більшості; протидія, опір певній політичній лінії; виступ проти панівної думки уряду, системи влади [1, с. 443-444].

Відповідно до основних критеріїв (т.зв. Копенгагенські критерії) перед державою-заявником стоїть ряд завдань, зокрема тих які мають політичне спрямування. Так, забезпечення стабільності державних і

суспільних інститутів, гарантії демократії, верховенства закону і дотримання прав людини, включаючи захист прав меншості відіграють одні із визначальних ролей [2].

Відповідно до ст. 15. Конституції України «суспільне життя в Україні ґрунтується на засадах політичної, економічної та ідеологічної багатоманітності. Держава гарантує свободу політичної діяльності, не забороненої Конституцією і законами України» [3]. Положення Конституції розглядають опозицію як вид вільної політичної діяльності, вона залишається поза межами нормативно-правового поля.

Власне залученість опозиції в політичне життя країни є визначальним індикатором правової держави, дієвим механізмом контролю за «владною більшістю». Політична опозиція виступає консолідуючим елементом суспільно-політичних відносин побудованих по лінії взаємодії «влада» – «опозиція», в яких беруться до уваги не лише інтереси «більшості» але й «меншості». Відповідно до цього принцип консолідації влади й політичної опозиції визначає ефективність роботи державного механізму в цілому.

Враховуючи вищезазначене євроінтеграційні процеси в Україні, повинні бути нерозривно пов'язані з всебічним утвердженням свідомого, активного громадянського суспільства, наявності дієвої політичної опозиції, як виразника інтересів «меншості» на шляху до демократичних перетворень в країні.

Завершальний етап входження України до ЄС повинен передбачати перехід від «партнерства співробітництва» до «політичної асоціації». Відповідно до цього така форма взаємодії повинна бути закладена в основу інтеграції громадянського суспільства України шляхом залученості політичної опозиції в політичні процеси. Як свідчить досвід країн-членів ЄС, політична опозиція є органічною складовою механізму представництва суспільних інтересів [4]. Тож консенсус між владою та політичної опозицією, залишається важливим принципом спрямованим на інтеграцію до країн-членів Європейського Союзу.

Гарантією успішності євроінтеграції в переважній більшості слугує вміння знаходити консенсус в питаннях, що мають визначальне політичне значення. Адже саме опозиція є рушійним елементом «стримування та противаг», яка реалізується шляхом залученості до розробки, визначення напрямків та реалізації зовнішньої політики.

Як свідчить практика країн Європейського Союзу розвиток демократії повинен передбачати залученість політичної опозиції до політичних процесів країни, шляхом розроблення спільних напрямків діяльності, формування засад співпраці між владою та опозицією.

Отже, політична опозиція в процесі входження України в Європейський Союз відіграє один із ключових аспектів. Адже саме завдяки процесу співпраці влади і політичної опозиції на державному рівні можливо утвердити принцип демократії.

Список використаних джерел:

1. Політологія: навчальний енциклопедичний словник довідник для студентів ВНЗ I-IV рівнів акредитації / За наук. ред. д-ра політ. н. Хоми Н. М. [В. М. Денисенко, О. М. Сорба, Л. Я. Угрин та ін.]. – Львів : «Новий Світ – 2000», 2014. – 778 с.

2. Бусленко В.В. Досягнення консенсусу між владою і політичною опозицією в контексті процесів євроінтеграції (зарубіжний досвід та українські реалії) // Наукові праці. Науково-методичний журнал. Серія «Політологія». – 2010. – Випуск 118. Том. 131. – С. 88-92.

3. Конституція України: Зі змінами, внесеними від 07.02.2019 року, №2680-VIII. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2680-19#Text> (дата звернення: 12.03.2024).

4. Національна Безпека і оборона. *Український центр економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова*. 2011. Вип. 7-8 (125-126). 84 с.